

ПРОГНОЗ

розвитку, поширення шкідливих комах і хвороб у посівах озимих культур в Чернівецькій області восени 2026 року та рекомендації щодо захисту посівів

Одним із головних завдань аграріїв восени є посів озимих культур. За даними Чернівецької ОВА, цьогоріч сівба озимого ріпаку на Буковині стартувала майже на два тижні раніше, ніж торік, через спекотну та посушливу погоду і необхідність максимально використати наявну в ґрунті вологу. Загалом під урожай 2027 року в області також планують посіяти 35,3 тис. га озимих зернових, зокрема 28,5 тис. га пшениці та 6,6 тис. га ячменю.

В середині серпня на території області спостерігались опади різної інтенсивності (4-56,6 мм) у вигляді дощів, подекуди – зливового характеру, які частково поповнили дефіцит ґрунтової вологи та покращили умови розвитку ранніх посівів озимого ріпаку.

Важливо посіяти не лише вчасно та якісним насінням, але й подбати про захист рослин від шкідливих організмів. Протруювання насіння зернових культур перед посівом – обов'язкова передумова отримання здорових сходів та захисту рослин на початкових етапах розвитку.

Перед вибором препаратів рекомендується зробити фітосанітарну експертизу зерна, яка дозволить визначити наявність інфекції в насінні та підібрати найбільш ефективний фунгіцидний протруйник.

Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні розміщений на вебсайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (посилання - <http://surl.li/ltgtwl>).

Щоб з'ясувати видовий склад та чисельність шкідників перед перезимівлею, варто перед посівом провести ґрунтові розкопки на полях. В разі виявлення загрозливої чисельності фітофагів, доцільно до фунгіцидних протруйників додати інсектицидні або застосувати комбіновані, які мають і фунгіцидну, і інсектицидну дію).

Озимі зернові колосові

Систематичні обстеження полів озимих зернових після появи сходів – обов’язкова умова догляду за посівами восени. За умов теплої вологої погоди рослини озимини на добрих агрофонах можуть хворіти на кореневі гнилі, борошнисту росу, буру листову іржу, септоріоз, гельмінтоспоріоз, інші плямистості, збудники яких повсюди накопичились в ґрунті, рослинних рештках та на насінні цьогорічної вегетації.

У фазу кушіння при досягненні критичного порогового рівня ураження однією з основних хвороб (інтенсивність ураження борошнистою россою, бурою листовою іржею – 1%, септоріозом листя – 5%) за сприятливих для розвитку хвороб погодних умов варто провести обробки посівів дозволеними фунгіцидами.

За помірно теплої, вологої погоди та зяжної осені існує небезпека осередкового заселення та пошкодження сходів злаковими мухами (переважно шведською), злаковими попелицями та цикадками, які є

переносниками вірусних хвороб. При розміщенні озимих зернових після стерньових попередників можлива поява осередків підвищеної шкідливості личинок хлібного туруна (жужелиці).

У фазу сходи – початок кушіння, на початку масового заселення цикадками, попелицями і злаковими мухами, а також за чисельності хлібної жужелиці 1-2 екз/кв.м у фазу сходи – 3-й лист та 2-3 екз/кв.м у фазу початок кушіння посіви обприскують осередково чи всуціль дозволеними інсектицидами.

Озимий ріпак

Дефіцит опадів та високий температурний режим в кінці серпня – на початку вересня посилили ґрунтову посуху та стримали масову появу сходів озимого ріпаку пізніших строків посіву, а також сприяли шкідливості фітофагів на ранніх посівах.

У випадку посіву необробленим інсектицидними протруйниками насінням, озимий ріпак пошкоджуватимуть хрестоцвіті блішки (синя, світлонога, чорна, хвиляста та ін.). Інтенсивність пошкоджень зростатиме за температури повітря понад 15°C. За наявності 3-5 екз. на м² посіви рекомендується

обробити дозволеними інсектицидами.

Повсюди загрожуватиме рослинам ріпаку значними пошкодженнями ріпаківий пильщик. Спостерігатиметься осередкова шкідливість інших шкідників: озимої, капустяної та совки гамма, ріпакового та капустяного біланів, капустяної молі, попелиць, ріпакового листоїда та ін. Очікується

заселення посівів капустяною білокрилкою, яка масово пошкоджувала в поточному році посадки капусти на всій території області. Заселення фітофагами та шкідливість можуть тривати до заморозків. Від ріпакового пильщика і листоїда (2-3 екз. на м²), капустяних біланів і совки (2 гусениці на м²), хрестоцвітих клопів й ін. рослини ріпаку захищають через обприскування інсектицидами.

За теплої та вологої подальшої погоди, рослини ріпаку уражуватимуться хворобами (пероноспорозом, альтернаріозом, фомозом). В разі порушення сівозміни, за значної забур'яненості посівів, внесенні надмірних доз азотних добрив та частих дощів

ймовірний прояв гнилей. Наприкінці вересня – початку жовтня можливий розвиток бактеріозу коренів, який спричинить загибель уражених рослин в зимовий період.

За появи ознак цих хвороб і сприятливих погодних умов для їх розвитку рослини ріпаку варто обробити фунгіцидами.

У фазі 5-7 листків культури для інгібування росту листя та підвищення стійкості до екстремальних погодних умов проводять обробку препаратами: Амулет, Беркут, Ехнатон, Ікарус Турбо, Карамба, Ретардин, Сетар та іншими.

Мишоподібні гризуни

Протягом останніх років спостерігається зниження чисельності та шкідливості мишоподібних гризунів. Часті різкі зміни прохолодних та дощових періодів на жаркі та сухі погіршують умови життєдіяльності фітофагів. Однак, маючи здатність швидко розмножуватись, за умов теплої, затишної осені та достатньої кормової бази можливе підвищення шкідливості. Піку розмноження

мишоподібних гризунів слід очікувати у жовтні - листопаді.

За наявності 3-5 і більше жилих колоній на 1 га застосовують родентициди. Державна установа «Чернівецька фітосанітарна випробувальна лабораторія Держпродспоживслужби» виготовляє біологічний препарат Бактоцид. Основа препарату – зерно пшениці оброблене в лабораторних умовах специфічними бактеріями, що спричиняють мишачий тиф. Смертельна доза міститься в 0,3-0,5 г препарату. Для інфікування всієї колонії мишоподібних достатньо простого контакту здорових із вже хворим гризуном. Шкідники гинуть протягом 7-14 діб. Препарат не шкідливий для людей і домашніх тварин. Найбільша ефективність

принади досягається в холодну пору року, коли температура повітря не перевищує +10°C.

Серед хімічних препаратів дозволені до застосування родентициди:

- Бромакем, ПР (20-30 гр/5 м² або 2-4 брикети на купі);
- Капкан-принада №1 проти гризунів, зернова суміш, тістоподібна речовина, парафінований брикет (15 г зернової принади, 2-3 пакети принади у формі пластинки або 1-2 брикет принади на нору);
- Крисолов, принада (10-20 г на нору);
- Мишливець, ПР (1-2 принади на нору);

- принада для знищення мишовидних гризунів Багіра, парафінова, зернова суміш та тістоподібна речовина, 1,5-2,5 кг/га;
- родентицидна принада «RED KILLER», 5-7 г/нору сипучої суміші або 2-3 пакети тістових брикетів (на підложку) на нору;
- Талон RB, ГП (гранули), 1,5-3,0 кг/га (5 г в нірку);
- Талон RB, ПБ (воскові брикети), 1,5-3, кг/га (1 брикет на 4 нори або по 1/4 брикета на нору);
- Шторм, 0,005% воскові брикети, 1 брикет на нору з подальшим її загортанням.

Виготовлення принад Бродівіт, р., Мишолов, р., Номайс, р. та Ромфея, р. дозволено здійснювати підприємствами, які спеціалізуються на виготовленні такої продукції. Препарати розкладають в жилі нори, суворо дотримуючись рекомендованих регламентів застосування. Через 5-7 діб, за необхідності, застосовують повторно. Контроль за чисельністю мишоподібних та захист озимини продовжують до випадання снігу.

Головне управління Держпродспоживслужби в Чернівецькій області нагадує: при роботі із засобами захисту рослин (в тому числі із протруєним насінням) необхідно суворо дотримуватися діючих Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» ДСП 8.8.1.2.001-98, регламентів застосування препаратів та правил техніки безпеки.